וכגון שנפרצה בקרן זוית: *דפיתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי: וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו: מאי שנא מרוח אחת דאמרינן פי תקרה יורד וסותם משתי רוחות נמי לימא פי תקרה יורד וסותם? אמרי דבי רב משמיה דרב כגון שנפרץ בקרן זוית וקירויו באלכסון דליכא למימר פי תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אפילו ביתר מעשר אי הכי מרוח אחת נמי? משום בית ובית גופיה תקשי מאי שנא מרוח אחת דאמרי פי תקרה יורד וסותם מב' רוחות נמי נימא פי תקרה יורד וסותם ותו מי אית ליה לשמואל פי תקרה יורד וסותם והא אתמר *אכסדרה בבקעה רב אמר מותר לטלטל בכולה ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בד' אמות הא לא קשיא כי לית ליה בד' אבל בשלש אית ליה מ"מ קשיא? כדאמרי בי רב משמיה דרב כגון שנפרץ בקרן זוית וקירויו באלכסון הכא נמי כגון שנפרץ בקרן זוית וקירויו בארבע שמואל לא אמר כרב אלכסון לא קתני ורב לא אמר כשמואל אם כן הויא ליה אכסדרה ורב לטעמיה דאמר אכסדרה מותר לטלטל בכולה *דאיתמר אכסדרה בבקעה רב אמר מותר לטלטל בכולה ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות רב אמר מותר לטלטל בכולה אמרינן פי תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם, בעשר כולי עלמא לא פליגי, כי פליגי ביתר מעשר, ואיכא דאמרי ביתר כולי עלמא לא פליגי, כי פליגי בעשר; והא *דאמר רב יהודה קורה

כגון שנפרצה · בה פרצה אחת שתופסת בשתי רוחותיה דהיינו בקרן זוית: **דפיתחא בקרן זוית לא עבדי** · דלאו אורחיה הוא: **משתי רוחות נמי וכו'** · אכתי סלקא דעתיה שתי רוחות ממש: **אמרי בי רב** · הא נמי בקרן זוית אע"ג דבעשר אוקימנא לא אמרינן פתחא הוא, דפתחא בקרן זוית לא עבידי ומשום פי תקרה נמי לא כגון שקירויו באלכסון בשפוע כגון גגין שלנו דליכא פה דהיינו כעין ארזילא דאמרינן בעושין פסין (לעיל דף כה:): **ושמואל אמר מכניסין אפילו ביתר מעשר** · ולא מיתנא ליה אלא בשתי רוחות כדמפרש ואזיל והאי דקא מהדר שמואל: **משום בית** · דלא אפשר ברוח אחת משום פי תקרה יורד וסותם: **ותו מי אית ליה לשמואל פי תקרה יורד וסותם** · דמוקמינן לה מתני' ביותר מעשר וקאמר דבית לא מתסר והאמר שמואל בריש פרקין באכסדרה בבקעה דאין מטלטלין בה אלא בארבע אמות: **כי לית ליה בארבע** · במקום שצריך לעשות ארבע מחיצות בסתימת פי תקרה יורד וסותם כגון אכסדרה: **אבל בשלש** · דאי היתה בה מחיצה כהלכתה ופי תקרה לשלש מחיצות מכשיר: **מ"מ קשיא** · שתי רוחות אמאי לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם ושמואל לא מצי מוקי בקירוי אלכסון דא"כ ברוח אחת נמי תתסר האיל דיותר מעשר: (א) **כדאמרי בי רב**. דהאי שתי רוחות קרן זוית קאמר: **וקירויו** · נמי אף ע"ג דלא איירי ביה מתניתין מבעי ליה לאוקומי שאינו כשאר תקרות אלא משופע לדידי נמי האי שתי רוחות חדא קרן זוית הוא וכגון שנפרץ זה הכותל מן הקירוי על פני כל הפרצה סמוך לה במזרח ובצפון חמש אמות לכאן ברוחב ד' (ב) (אמות) וחמש אמות ועוד לכאן ברוחב ארבע נמצאו כאן ארבע פיות שצריך לסתום פי תקרה: בחמש אמות למזרח, וחמש ועוד לצפון הרי שתי סתימות, ועכשיו נמצאו סתימות הללו נמשכות לפנים בחלל הבית מרוחקות ממקום המחיצה ד' לכאן וד' לכאן וצריך לסתום פי תקרה ארבע בשפת מקצוע פרצת הקירוי המזרחי בדרומה משפת המזרחי ולכותל וכן ארבע בשפת מקצוע פרצת הצפונית, לשון אחר שנפרץ (ג) בקרן זוית וקירויו נפרץ בארבע ברוחב לפנים למזרח וכן לצפון והורך פרצת הקירוי חמש אמות לכאן וחמש אמות ועוד לכאן כמדת פרצת הכותל שיש כאן ארבע פיות תקרה אחת למזרח חמש אמות ארכה, ואחת אורך ארבע סמוך לה בדרום, ועוד אחת לנגד פרצת כותל הצפוני חמש אמות ארכה, ואחת סמוך לה ארכה (ארבע) במקצוע *(מזרחית) ובארבע לית לשמואל פי תקרה יורד וסותם: **ס"א שמואל לא אמר כרב, אלכסון לא קתני** · להכי לא אוקמא שמואל בעשר ובקירוי שלם כרב דבית קתני סתמא וכל הבתים קירוין חלקין ולא באלכסון הלכך כהי נמי דפתחא לא הוי בקרן זוית נסתמה פי תקרה בשתי רוחות אבל פרצת הקירוי איכא למימר דקתני בית שנפרץ בית וקירויו עמו קאמר ובשתי רוחות כגון קרן זוית אצטריכא ליה דאי ברוח אחת אפילו נפחת הקירוי בד' רוחב כנגד כל הפרצה דהיינו אורך יותר מעשר אין כאן אלא שלש פי תקרה אחת ארוך ושנים קצרים ובשלש אית ליה יורד וסותם: **ורב לא אמר כשמואל** · דא"כ דנפרץ הקירוי עמהן ויש כאן ארבע פיות אפילו הכי איכא למימר בכולהו יורד וסותם דהכי סבירא ליה באכסדרה בבקעה: **בעשר כולי עלמא לא פליגי** · דבלאו סתימת פי תקרה נמי פתחים הם: ***קורה ארבעה מתיר בחורבה** · חורבה הפרוצה ברשות הרבים ונאסרה בטלטול ויש בה קורה רחבה נתונה על שני יתידות מותר לטלטל תחתיה דארבע פיותיה יורדין וסותמין ב' בצדה וב' בראשיה: שיש

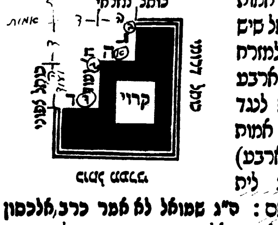

רוחות אית ליה פי תקרה ובלבד שלא יהא מפולש ומשום הכי נקט בבקעה דבחצר סתם אכסדרה יש לה ג' מחיצות דסתמא מוסכת בכל החצר באורך או ברוחב אלא שהיא עד אמצע החצר ופרוצה לפנים במילואו להכי נקט בקעה דאפילו אין לה אלא שתי מחיצות ופרוצה משני לדדין אית ליה לרב פי תקרה ובסמוך גרס כי לית ליה בשלש אבל בארבע אית ליה וכן גרסי רבינו חננאל ורבינו תם *והכי פי' בשלש שיש שלש מחיצות והרביעית פרוצה במלואה אבל בארבע שיש ברביעית לחי או פס דאיכא שם מחילה אע"פ שפרוצה מרובה או שפרוצה יתר מעשר אמרי' פי תקרה ופריך מ"מ קשיא דנימא פי תקרה אפי' בשתי רוחות כיון דאין פרוצים במילואן ויש בכל רוח שם מחילה דבין לרב ובין לשמואל אין חילוק בין מרוח אחת לשתים ואי נפרץ במילואו אפילו מרוח אחת לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם ומשני שנפרץ בקרן זוית וקירויו בארבע שנפרץ ונפל גם מן הקירוי עד שמופלג מן הכותל ארבע מכל רוח ורוח דאף ע"פ דיש כאן ד' מחיצות שלא נפרץ במילואו לא חשיבי הנך מחיצות לסייע לקירויו ולימא פי תקרה כיון דמופלג מהן ארבע וה"ה דאפילו ברוח אחת בכי האי גוונא לא אמרי' יורד וסותם ולא נקט קרן זוית אלא משום דאורחא דמילתא דכשנפרץ שם רגיל להיות נפל מן הקירוי עמו אי נמי דוקא בקרן זוית משום דאיכא תרתי לריעותא דטעמא דפי תקרה משום דדמי לפתח כדמפליג בסמוך בין עשר ליתר מעשר ובקרן זוית לא דמי לפתח משום דפתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי וא"ת מאי פריך משתי רוחות נמי נימא פי תקרה טקי שתי רוחות דמתניתין שנפרץ זה כנגד זה דהוי מפולש ולא אמרינן פי תקרה וי"ל דניחא ליה לאוקומא בכל ענין ועוד דומיא דחצר דלא הוי מפולש דהא וכן בית קתני:

וקירויו באלכסון · פי' בקונטרס בשיפוע כעין גגין שלנו דליכא פה היינו כי ארזילא כדאמרי' בעושין פסין (לעיל כה:) ותימה דהוה ליה למינקט כי ארזילא כדנקט התם ואור"י דמיירי שנפרץ הקירוי באלכסון עם המחיצות בקרן זוית* וכי האי גוונא לא אמרינן פי תקרה:

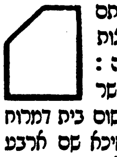

ושמואל אמר אפי' ביתר מעשר . ואיירי בין בעשר בין ביותר מעשר ונקט שתי רוחות משום בית דמרוח אחת מהני פי תקרה אפילו ביתר מעשר כיון דאיכא שם ארבע מחיצות ולא מצי למימר דנקט שתי רוחות משום דאיירי נמי בעשר דלא הוה ליה משום הכי למינקט שתי רוחות כי אם נפרצה סתם דהוי מרוח אחת והוי משמע כסתם פרצה שהיא יתר מי' ולא רצה רב להעמיד אף ביתר מעשר ומשום בית כמו שמואל דקסבר רב דאי הוה מיירי ביתר מעשר לא לתני שתי רוחות כלל אלא הוה ליה למיתני דווקא ביתר מעשר מרוח אחת ולא הוה ליה למנקט שתי רוחות משום בית אי נמי סבר רב דביתר מי' לא יתיר רבי יהודה אף לאותה שבת כמו שמיקל בעשר בקרן זוית אע"פ שזו וזו נחשב לו כפרצה ולא פתח:

וקירויו בארבע · רש"י פירש שנפרץ הכותל חמש מכאן וחמש לכאן ולא דק דאם כן לא הויא פרצה יתר מעשר אלא אלכסון של חמש על חמש דהיינו שבע אמות ולא חש לדקדק בזה:

שמואל לא אמר כרב דלא קתני אלכסון · אע"ג דלא קתני נמי שנפרץ הקירוי ברחב ארבע מ"מ חשיב כמאן דתני ליה בהדיא כיון דקתני שנפרצה משתי רוחות שאז רגיל הקירוי ליפול אבל אין דרכו לפרוץ באלכסון:

רב לא אמר כשמואל דא"כ הוי ליה אכסדרה · כלומר אפי' נפרצה רביעית ושלישית במילואו אמר פי תקרה כמו באכסדרה:

בעשר כולי עלמא לא פליגי · פירש בקונטרס דבלאו סתימת פי תקרה נמי פתחים הם וקשה לפירושו דלאיכא דאמרי דמוקי פלוגתייהו בעשר ולית ליה לשמואל פי תקרה ולא אמרינן פתחא הוא אלא נראה דמכח פי תקרה חשבינן ליה פתח ללישנא קמא כי אע"פ שהוא במילואו דפי תקרה הוי מטעם פתח כדפרישית לעיל: ושמואל

כב א ב מיי' פי"ז מהל' שבת הלכה לה סמג עשין א טוש"ע א"ח סי' שסא סעיף ג:

[ועי' תוס' ב"ב יא: ד"ה הכא אפשר]

רבינו חננאל

ומפני מה אין אומרין פתחא הוא ולשתרי משום דפתחא בקרן זוית(שני) [בשני]כתלים והו מב' רוחותיה ואע"פ שאין שם פילוש אסורה וכן בית שנפרץ מב' רוחותיו ואקשינן מאי שנא מרוח אחת דאמרינן פי תקרה יורד וסותם מב' רוחותיו נמי נימא הכי ואמרינן מתניתין כגון שנפרץ בקרן זוית דכל קרן זוית הוה ליה קירויו באלכסון וכי האי גוונא לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם ושמואל אמר מתניתין בשנפרצה החצר ביתר מעשר ובדין הוא דאפילו מרוח אחת אסורה אלא משום דבעי למיתנא נפרץ בית מב' רוחותיה תנא נמי בפריצות חצר מב' רוחותיה ואקשינן (וכי) [ובית] גופיה למה ליה למיתנא מב' רוחותיו דמרוח א' אפילו יתר מי' אמרינן פי תקרה יורד וסותם. לפיכך מותיב מב' רוחות נמי נימא פי תקרה יורד וסותם. ועוד לשמואל לית ליה פי תקרה יורד וסותם. דאתמר אכסדרה בבקעה רב אמר מותר לטלטל בכולה אמרינן פי תקרה יורד וסותם. ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בד' אמות ככרמלית דלא אמרינן פי תקרה יורד וסותם והויא לה רה"י. ופרקינן לא קשיא כי לית ליה לשמואל פי תקרה יורד וסותם היכא דאיכא ג' מחיצות והרביעית כולה פתוחה אבל היכא דאיכא ד' מחיצות ונפרץ מקצת מאחת מהן כגון מחיצות בית זה דנשארה מן המחיצה הרביעית אית ליה פי תקרה יורד וסותם. מכל מקום קשיא. כלומר כי איתא ליה לשמואל פי תקרה יורד וסותם מרוח אחת הוא הדין מב' רוחות ופרקינן כגון שנפרץ בית בקרן זוית וקירויו רחוק ממנו ד' טפחים דהוא מקום לדברי הכל. ואפילו לרשב"ג דאית ליה פחות מד' כלבוד אבל ד' דברי הכל לא ומשום הכי לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם. שמואל אמרינן פתח הוא *) מב' רוחות הוה ליה בקרן זוית דאמרן שמואל פי תקרה יורד וסותם אלא במחיצה רביעית בלבד ואם **) אמר פתח הוא פתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי משום הכי תני ב' רוחות. ושמואל לא תני כרב דלא קתני מתני' באלכסון. רב לא אמר כשמואל דאם פרצה והויא לה יותר מעשר הויא לה אכסדרה (כפי) [ופי] תקרה יורד וסותם ומותר לטלטל בכולה. והוא הדין לבית ***)אמות בפרצה י' כולי עלמא לא פליגי דפתחא הוא ושרי כי פליגי ביתר מי' (היכא דאמרי) [ואיכא דאמרי ביותר מי'] כולי עלמא לא פליגי דאסור כי פליגי בי' ורב לטעמיה ושמואל לטעמיה אלא הא דאמר רב יהודה

[לעיל ו.]

[לעיל כה. וש"נ]

לעיל כה:

שייך לדף צה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כדאמרי כו' עם ד"ה וקירויו נמי וכו' קרן זוית הוא שנפרץ זה הכותל על פני כל הפרצה נפרץ הקירוי סמוך לו במזרח כנ"ל: (ב) בא"ד ברוחב ד' וחמש אמות כנ"ל ותיבת אמות נמחק: (ג) בא"ד בקרן זוית וקירויו גם כן נפרץ בארבע כו' כמדת פרצת הכותל כנ"ל שיש כאן וכו' לית ליה לשמואל:

---

*) אולי צ"ל דע"י כפי תקרה נעשה כפתח וכמ"ש התוס' א"כ דווקא בקרן זוויות. **) נראה דר"ל דאם הפרצה אינו אלא י' אמות וכמ"ש התוס' בד"ה ושמואל דאיירי בין בעשר בין ביותר מעשר ודו"ק. ***) נראה שצ"ל וה"ה לבית שנפרץ ביותר מי' אמות.

רב נסים גאון אלא כדאמרי בי רב משמיה דרב. איתא בסוף פרק ראשון דסנהדרין (דף יז) אמרי בי רב הונא: